

Ingerlatseqatigiiffiit tamakkiisumik killilimmillu akileraartussaataasut il.il. akileraarutaassa ulloq 1. januaari 2019 aallarnerfigalugu 20 procentimut appartinneqarnissaanut isertitanut akileraarut pillugu Inatsisip allannguutissaanik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Randi Vestergaard Evaldsen, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Siuariartornissamut ineriartornissamullu siunnersuuteqartup kissaataa Naalakkersuisunit isumaqatigineqarpoq.

Aallaqqaasiutitut oqaatigineqassaaq, inuiaqatigiinni siuariartortitsinissamut ineriartortitsinissamullu ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat appasinnerusoq imaangilaq pingaarnerpaajusoq. Ingerlatseqatigiiffiit unammillersinnaassusaat pissutsinik assigiinngitsorpasuarunik tunngaveqarpoq, taakkua ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat ilagiinnarpaat. Pissutsit allat tassapput, ilanngaatigititanut malittarisassat, nalikilliliisarneq pillugu malittarisassat, attaveqatigiinneq aamma piukkunnartunik sulisussaqarneq il.il. Nunat ilaanni ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat appasissuusinnaapput, ingerlatseqatigiiffinnulli pissutsit allat pitsaanngippata, taava unammillersinnaassutsip tikinneqarnissaa ungasissinnaavoq.

Dansk Erhverv-imi allaaserisami, Siunnersuuteqartup innersuussutigisaani assersuutigalu, Danmarkimi akileraarutit apparsimagaluartut, akileraarutinit iluanaarutit qaffassimanerinit tunngaviusut pingasut taaneqarput, tassa akileraarusersuinerimi tunngavigisap annertusinera, aningaasarsiornikkut ingerlalluarneq aamma sunniutit nikerartut pitsaasut.

Kalaallili Nunaanni pissutsit Europami nunanut, tassani ilaalluni Danmark, assersuutissallugit ajornakusoorpoq, taamaattumillu nunami ataatsimi inerniliinerit, nunamut allamut nuunneqarsinnaajuaannarnaviaratik. Kalaallit Nunaanni avammut tunisinerit 90 %-iisa inuussutissarsiummut ataasiinnarmut tunngaveqarnerisa malitsigaa, misissueqqissaarnerit inernerisa, EU-mi nunanut tunngasuusut nuunneqarnissaat navianartortaqarluni.

Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat 30 %-iuvoq, akileraarutillu naatsorsorneqartut 6 %-imik ilaneqartarput. Taamaasillutik ingerlatseqatigiiffiit ullumikkut 31,8 %-imik akileraaruteqartarput. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat 20 %-imut apparneqarnera, Kalaallit Nunaata nunanut allanut naleqqiulluni unammillersinnaasusaata qaffanneranik sunneeqataasinnaavoq. Ilinniartitaanermulli attaveqatigiinnermullu aningaasaliinerit ukkatarissallugit assinganik pingaaruteqartigaaq.

Naalakkersuisut nalilerpaat, ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaasa appartinnerani iluanaarutininik procentimut ukiumut 9 millioner koruunit missaani annaasaqartoqartassasoq. Annaasaqarnerilli 75 pct.-iisa missaat kommuninit nammaneqassapput. Naatsorsuutigineqassaarli, iluanaarutininik annaasaqarnermut kommunit Namminersorlutik Oqartussanut taarsiivigineqarnissamut piumasaqaateqarnissaat.

Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat 1/3-imik appartinneqarpat, taava ingerlatseqatigiiffiit akileraarutissaat kinguartinneqarsimasut nalingi assinganik appariassapput. Akileraarutissat kinguartinneqarsimasut annertussusaat pillugu qularnaatsumik paasissutissat pigineqanngillat, 2016-imili Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nalunaarummi, ingerlatseqatigiiffiit akileraarutissaat kinguartinneqarsimasut, ataatsimut nalingi Naalakkersuisut 3,5 milliard kr.-inut missingerpaat. Tassa ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata 1/3-imik annikillineqarnerata akileraarutissat kinguartinneqarsimasut nalinga, ukiunut arlalinnut agguarneqartunik 333 mio. kr.-it missaannik ikilisissavaat.

Naalakkersuisut kissaatigaat maluginiarneqassasoq, naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiissummi ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannut atatillugu misissueqqissaarnermik aallartitsisoqarnissaa isumaqatigiissutigineqarmat. Tamatumani ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaasa qaffasissusaa ilaassaaq. Naalakkersuisut tunngavittut ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaata appartinneqarnissaanut ajattuinnngillat, kisiannili isumaqarput, taama pisoqassappat akileraarnermi inuussutissarsiornermilu suliaqarfinni suliniutinik allanik ataqatigiissaarinikkut tamanna pissasoq, aatsaallu aningaasalersuinissamut siunnersuummik peqarpat pissasoq. Taamatullu qularnaatsuunngilaq, namminersorluni suliaqarfinni ineriartornermik siuarsaanissamut ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaasa appartinnerat atortussaasoq pitsaanerpaaq. Immikkoortut allat, soorlu assersuutigalugit nalikilliliisarneq pillugu malittarisassat, suliffissuit akileraarusersorneri il.il. ataatsimut isumaliutiginninnermi ilaasariaqarput.

Qulaani taakkartorneqartut tunngavigalugit Naalakkersuisut inassutigaat siunnersuut itigartinneqassasoq.